

סכום סוגיית ע"י עצמו ואחרים דף כ"ג ע"א וע"ב עפ"י רש"י ותוס'

מתניתין בשלא מדעתו (פ"י: שלא שאלו אותו אם רוצה)

רבי מאיר	כסף	ע"י אחרים	מסברות דאביי ורבא, שכמו שנקנה בע"כ, גם יוצא בע"כ. או שכיון שתלוי בהנאת האדון, ובזה משחררו, ולא בדעת הנותן לכן גם אם לא מנה אותו שליח - משוחרר. (ולפ"ז משוחרר אפ"ל אם מתנגד)	ולא ע"י עצמו	דסבר שאין קנין לעבד בלא רבו, ולא יכול להיות לו כסף.
	שטר	ע"י עצמו	גיטו וידו באים כאחד.	ולא ע"י אחרים	כי חוב הוא לו, ואין את סברות אביי ורבא.
רבי שמעון בן אלעזר	כסף	ע"י אחרים	כי זכות הוא לעבד. (ואולי גם כסברת ר"מ, וכן רבנן כר"מ)	ולא ע"י עצמו	דסבר שאין קנין לעבד בלא רבו.
	שטר	ע"י אחרים	כי זכות הוא לו.	ולא ע"י עצמו	שאינן אומרים שגיטו וידו באים כאחד.
רבנן	כסף	ע"י עצמו ואחרים	ע"י עצמו כי יש קנין לעבד בלא רבו, וע"י אחרים כי זכות הוא לעבד.	ע"י עצמו כי גיטו וידו באים כאחד, וע"י אחרים כי זכות הוא לו.	
	שטר	ע"י עצמו ואחרים			

פירוש המשנה:

"בכסף ע"י אחרים ולא ע"י עצמו דאין לו קנין בלא רבו. ובשטר ע"י עצמו ולא ע"י אחרים, דחוב הוא לעבד דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים: בשטר גם אתה מודה שיכול ע"י עצמו, אלא אפילו בכסף אף ע"י עצמו. וכעת מביאה הגמ' שיטה נוספת: רשב"א שבשטר ע"י אחרים ולא ע"י עצמו, ובכסף גם ע"י אחרים. ומה שאמרנו בשיטת חכמים, שבכסף ע"י עצמו היינו בלבד שיהא הכסף משל אחרים."

הצעת רש"י: אולי נפרש את שלשת השיטות כך:
 ר"מ סובר: כסף ע"י אחרים, ושטר ע"י עצמו.
 רשב"א סובר: כסף ע"י אחרים וכן שטר.
 ורבנן סוברים: כסף בין ע"י עצמו ובין ע"י אחרים, ושטר רק ע"י אחרים.
 ונפרש את כל המשנה כרבנן בלי "דילוגים".
ודוחה: שא"כ ר"מ הוא היחיד שסובר שיש שטר ע"י עצמו, ובכל המקומות שלמדנו את הדין של "גיטו וידו באים כאחד" זה רק כשיטת יחידאה, כי רבנן ורשב"א חולקים עליו, ולא יתכן כך.

קשה: מה יענו רבנן ור"מ על היקש הכתוב 'לה - לה' שאמר רבי שמעון בן אלעזר?
מסביר רש"י: ר"ש הקיש כך: כמו באשה יוצאת בשטר רק כשהיא ברשות עצמה, כך גם עבד יוצא בשטר רק כשהוא ברשות עצמו, ולא כשגופו של האדון.
אבל רבנן ור"מ למדו כפשוטו: כמו שאשה יוצאת בשטר, כך גם עבד יוצא בשטר. ואם תקשה: איך יוצא הרי הוא ברשות האדון? - נתרץ שגיטו וידו באים כאחד.

קושיית תוס': מנין לגמ' שיש בכלל ג' שיטות? אולי נאמר שחכמים שבמשנה הם רשב"א, וסובר שבכסף בין ע"י עצמו ובין ע"י אחרים, ובשטר רק ע"י אחרים, משום שבעצמו אין "גיטו וידו באים כאחד"?
דוחה תוס': לפי הגירסא: "רשב"א אומר אף בשטר ע"י אחרים" לא קשה, כי חייבים לומר שגם בכסף רק ע"י אחרים ולא ע"י עצמו, וא"א לפרש כל המשנה כמותו, כי אמר בפירוש שאין כסף ע"י עצמו.
וגם לפי הגירסא שלא גורסים "אף", דוחה תוס', שהרי למדנו בגיטין ששיטת רבנן דפליגי עליה דר"מ היא שבשטר משתחרר ע"י עצמו. (דקי"ל שם דלר"מ חובה הוא לו, דאין יכול להנשא אלא בקידושין וכתובה, משא"כ כשהוא עבד שיש לו שפחה, שפרוצה יותר ומצויה לו. ואמרו רבנן לר"מ: וכי הוא יכול לקחת שפחה מתי שרוצה? הרי האדון יכול להשליך לו גט שחרור, ויצא לחירות, ואסור בשפ"כ? רואים שיכול למסור את שטר השחרור לעבד עצמו). וחייבים לומר שרבנן ורשב"א חולקים בשטר ע"י עצמו, אם גיטו וידו באים כאחד. ואין לקרוא ליחיד (רשב"א) "חכמים" כשחכמים חולקים עליו.